

Yttrande över betänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

(I2020/02346)

Riksdagens ombudsmän (JO) har inbjudits att yttra sig över betänkandet. Jag konstaterar att utredningen har gjort ett grundligt och gediget arbete och att det har resulterat i ett välskrivet betänkande. Jag har begränsat mitt yttrande till sådana aspekter som JO i första hand har att beakta.

Handlingsoffentligheten i förhållande till den nya lagen (kapitel 8)

Utredningen konstaterar att erfarenheter av PSI-lagen visar att gränsdragningen mot offentlighetsprincipen och tillgången till allmänna handlingar upplevs som svår.

I den föreslagna lagen anges därför uttryckligen att den inte ger rätt att få tillgång till information (se 1 kap. 1 § andra stycket). Det är ett välkommet förtydligande. Jag välkomnar också, på de skäl som utredningen för fram, att handlingsbegreppet utmönstras.

Utredningen redovisar på ett pedagogiskt och bra sätt hur den föreslagna lagen är tänkt att förhålla sig till bl.a. bestämmelserna om handlingsutlämnande i 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Den föreslagna lagen innehåller också definitioner av vissa begrepp. Det är ägnat att öka tydligheten i regleringen. När det gäller definitionen av *begäran om vidareutnyttjande* noterar jag att den är: ”en begäran om att information tillhandahålls med återopande av något av de villkor eller format som anges i denna lag” (min kursivering), trots att det i lagen inte anges några villkor. Däremot anger lagen vissa krav för det fall villkor ställs upp (se 5 kap.). Den inkonsekvens som kan ligga i detta bör redas ut under den fortsatta beredningen.

Jag befarar dock att det även fortsättningsvis kan råda en osäkerhet om skillnader som kan finnas mellan å ena sidan tillgången till information och å den andra sidan tillgängliggörande respektive tillhandahållande av information. Det torde dock snarare hänga samman med en oklarhet om hur öppna data-direktivet i grunden

förhåller sig till den svenska rättsordningen, än med otydligheter i den föreslagna regleringen. Även med beaktande av det förtjänstfulla arbete som utredningen gjort, tror jag det för den praktiska tillämpningen vore värdefullt om gränsdragningen i aktuellt avseende kunde belysas ytterligare.

Avgifter (kapitel 14)

Av utredningen framgår (s. 272 f.) att det finns en potentiell konflikt i förhållandet mellan regleringen av de principer för avgifter som gäller enligt ändringsdirektivet och öppna data-direktivet i förhållande till avgiftsförordningen. Jag instämmer i utredningens slutsats att det därför finns ett behov av att göra vissa förtydliganden i avgiftsförordningen. Även om det inte är nödvändigt att införa några förändringar i avgiftsförordningen för att genomföra öppna data-direktivet, vill jag framhålla att det är angeläget att genomföra sådana justeringar för att undvika missförstånd.

Skydd för information (kapitel 17)

Den nya lagen får förutsättas leda till att information i större utsträckning kommer att tillhandahållas digitalt. Genom de föreslagna bestämmelserna om format införs en sådan skyldighet i lag som anges i 2 kap. 16 § TF och som åsidosätter utskriftsundantaget, något som utredningen beskriver som ett paradigmskifte.

Utredningen konstaterar (s. 353 f.) att ett ökat tillhandahållande av information i digital form kan leda till att enskilda i större omfattning än i dag riskerar att utsättas för olika typer av integritetsintrång. Till följd av detta föreslås att bestämmelserna om format inte får tillämpas bl.a. om det är olämpligt med hänsyn till skyddet av personuppgifter (se 4 kap. 6 §). Som utredningen redovisar förekommer motsvarande olämplighetsrekvisit i andra författningar som rör behandling av personuppgifter. Jag tänker bl.a. på 16 § domstolsdatalagen. Det hade varit värdefullt om det kunde belysas om regleringarna i någon mån överlappar varandra och om innebörden av olämplighetsrekvisiten är densamma. Värdefull vore också en ytterligare belysning av hur den föreslagna regleringen förhåller sig till relevanta bestämmelser i t.ex. GDPR (se artikel 1.4 i öppna data-direktivet).

Per Lennerbrant

Ärendet har föredragits av Hampus Sjöblom